

Bedømmelse af længere opgaver

Censorseminar, Aarhus 9.11.2022

Finn Jernø

- Næstformand i Censorformandsskabet
- Kontaktcensor til AU
- Cand. mag. fra AU, master i IVK fra SDU
- Medlem af aftagerpanelet hos IVK, SDU
- Marketing Manager hos Phønix Tag Materialer

Vi skal tale om

1. Hvordan har specialet udviklet sig?
2. Sådan finder du bedømmelseskriterier
3. Sådan bedømmer du
4. Hvis du vil vide mere

Fra dannelse til kompetence

- Et speciale er ikke nødvendigvis det samme, som da censor studerede
- Specialet var delvist noget andet (og vi brugte typisk mere tid, skrev flere sider osv.)
- Den studerende har i dag typisk et semester til udarbejdelsen, jf. studiefremdriftsreformen

Hvad er et speciale i dag?

- Et speciale er en prøve i studieordningen som alle andre prøver
- Et speciale er fortsat omfangsrigt (normalt 60-80 sider), den prøve i studieordningen, der har flest ECTS (oftest 30 ECTS) og fagligt set den dybeste og mest selvstændige prøve i studieordningen
- Omfangsrigt med typisk megen læst litteratur

Vælg dine vurderingskriterier

- Opdatere dig på, hvad et speciale er i dag og ifølge den relevante studieordningen
- Sæt dig godt ind i studieordningen og andre vilkår
- Ud fra studieordningen kan du trække vurderings- og bedømmelseskriterier for specialet i det pågældende fag
- Bemærk ordlyden ("analysere", "kritisk vurdere" osv.)

Formål:

Formålet med forløbet er at gennemføre et større akademisk arbejde, der lever op til fagområdets videnskabelige standarder. Gennem arbejdet med specialet udvikler den studerende dybtgående kendskab til et selvvalgt emne inden for fagområdet og til den relevante videnskabelige litteratur. Den studerende videreudvikler desuden sin evne til at anvende fagets teorier og metoder til videnskabelig undersøgelse af en afgrænset problemformulering. Endvidere videreudvikler den studerende sin evne til selvstændigt at strukturere egen arbejdsproces, herunder at planlægge, gennemføre og afrapportere et større videnskabeligt arbejde, sin evne til at identificere behov for selvstændig tilegnelse af ny viden samt sin evne til at formidle sit arbejde i klar og forståelig form.

Gennemføres specialet som et produktspeciale (se nedenfor under Bemærkninger), udvikler den studerende desuden sin evne til at skabe sammenhæng mellem det analytiske/teoretiske/empiriske udgangspunkt og produktet samt evne til at opstille nye analyse- eller løsningsmodeller.

Gennemføres specialet som et portfoliospeciale (se nedenfor under Bemærkninger), udvikler den studerende desuden sin evne til at producere videnskabelige tekster, der behandler en relevant faglig problemstilling, samt en syntetiserende fremstilling, der præsenterer relevante teoretiske og metodologiske problemstillinger og perspektiveringer i forhold til helheden.

Gennemføres specialet som et gruppespeciale, udvikler den studerende desuden sine samarbejdskompetencer.

Den studerende har mulighed for at skrive specialet i samarbejde med en virksomhed eller organisation (erhvervsspeciale) uanset hvilken specialetype (monografi-, produkt- eller portfoliospeciale), der vælges.

Faglige mål:

Ved bedømmelse af den studerendes præstation lægges vægt på, i hvor høj grad den studerende kan:

Viden:

- redegøre for og kritisk reflektere over centrale videnskabelige begreber, teorier og metoder inden for specialets emne
- redegøre for, hvordan det valgte emne såvel som de valgte teorier og metoder relaterer sig til den aktuelle forskning og evt. praksis på fagområdet.

Færdigheder:

- udarbejde en afgrænset problemformulering med henblik på at gøre denne til genstand for videnskabelig undersøgelse
- udvælge og anvende videnskabelige teorier og metoder, der er relevante for undersøgelsen
- reflektere over og kritisk vurdere de anvendte teorier og metoder samt specialets empiriske materiale og resultater
- kommunikere sammenhængende, velargumenteret og forståeligt på et højt akademisk korrekthedsniveau, hvad angår grammatik, retskrivning og sprogbrug; med anvendelse af et varieret og nuanceret ordforråd, herunder relevante fagbegreber og -terminologi; samt med anvendelse af de for fagområdet gældende akademiske konventioner med hensyn til opstilling, referencer, og citater.

Kompetencer:

- selvstændigt tilrettelægge og gennemføre en videnskabelig undersøgelse inden for givne rammer

Viden:

- redegøre for og kritisk reflektere over centrale videnskabelige begreber, teorier og metoder inden for specialets emne
- redegøre for hvordan det valgte emne såvel som de valgte teorier og metoder relaterer sig til den aktuelle forskning og evt. praksis på fagområdet.

Færdigheder:

- udarbejde en afgrænset problemformulering med henblik på at gøre denne til genstand for videnskabelig undersøgelse
- udvælge og anvende videnskabelige teorier og metoder, der er relevante for undersøgelsen
- reflektere over og kritisk vurdere de anvendte teorier og metoder samt specialets empiriske materiale og resultater
- kommunikere sammenhængende, velargumenteret og forståeligt på et højt akademisk korrekthedsniveau, hvad angår grammatik, retskrivning og sprogbrug; med anvendelse af et varieret og nuanceret ordforråd, herunder relevante fagbegreber og -terminologi samt med anvendelse af de for fagområdet gældende akademiske konventioner med hensyn til opstilling, referencer, og citater.

Slut omvendt ud fra krav i udgivelser om "god opgaveskrivning"

Eksempler på bedømmelseskriterier

- Lever specialet op til almindelige akademiske standarder?
- Er dispositionen velvalgt?
- Hænger de enkelte dele godt sammen, og er de proportioneret hensigtsmæssigt?
- Kan forfatteren diskutere selvstændigt, eller refereres litteraturen mere uselvstændigt?
- Er der en klar problemformulering?
- Er der en god progression og en "rød tråd"?
- Besvarer specialet problemformuleringen?
(sammenhold f.eks. indledning og konklusion)

Som ny censor i 2008 lavede jeg mit eget hjælpeskema over vurderingskriterier

Bedømmelse af opgave i faget xxxxxxxx

Forskellige bedømmelseskriterier, med forskellig vægt
Censor: Finn Jernø – eget skema til egen forberedelse

Navn/eksamensnummer:	
Opgavens titel:	
Dato:	
Eksaminator:	
Universitet:	
Uddannelse	
Har ét fokus:	
Har en klar struktur og bruger metatekst. Overensstemmelse fra problemformulering til konklusion:	
Argumenterende, ikke postulerende (belæg i teori og empiri):	
Præsenterer resultater og ikke processen	
Transformerer viden i stedet for at genfortælle den:	
Ligger højt på Blooms taksonomi (viden, forståelse, anvendelse, analyse, syntese, vurdering):	
Sproglig sikkerhed og beherskelse (korrekt, klart, præcist)	
Balance teori/empiri:	
Jeg/vi-orientering (i stedet for emneorientering):	

Primært
inspireret af
Smedegaard,
se litt. Liste)

Jeg/vi-orientering (i stedet for emneorientering):	
Kildebrug (brug af teori, forskellige kilder kritisk udvælgelse, kildeangivelser):	
Videnskabsteoretisk forståelse:	
Grafisk opstilling:	
Hvad er det bedste ved opgaven:	
Hvad er det værste ved opgaven:	
Originalitet, selvstændighed og vovemod:	
Samlet vurdering:	
Karaktervurdering:	

Mulig fremgangsmåde I

- Det er vores forventning til dig som censor, at du viser respekt for opgaven og er møder vel forberedt
- Læs specialet omhyggeligt og dan dig et første indtryk. NB Hvad er censornormen?
- Være kritisk opmærksom på snyd, plagiat, uredelighed
- Censor forventes ikke at læse al litteraturen og sætte sig dybt ind i fagligheden. NB: Censornormen!
- Eksaminator er måske specialist netop på dette område, mens du er generalist
- Men det er reelt en lidt større opgave, ikke en disputats
- Du har fortsat alle relevante vurderingskriterier – og du og eksaminator er begge klædt på til at indgå i en konstruktiv dialog om specialets kriterier

Votering

- En argumenterende og lyttende dialog med eksaminator inden karakterfastsættelsen. Være bevidst om egne grænser, f.eks. fagligt
- Først til sidst gives karakteren
- Kun bedømme præstationen (ikke forholde sig til evt. oplysninger om vejlederkonsultation, tilstedeværelse, private problemer o.lgn.)
- Censor er en uafhængig og selvstændig instans og bedømmer til syvende og sidst efter sin egen overbevisning.

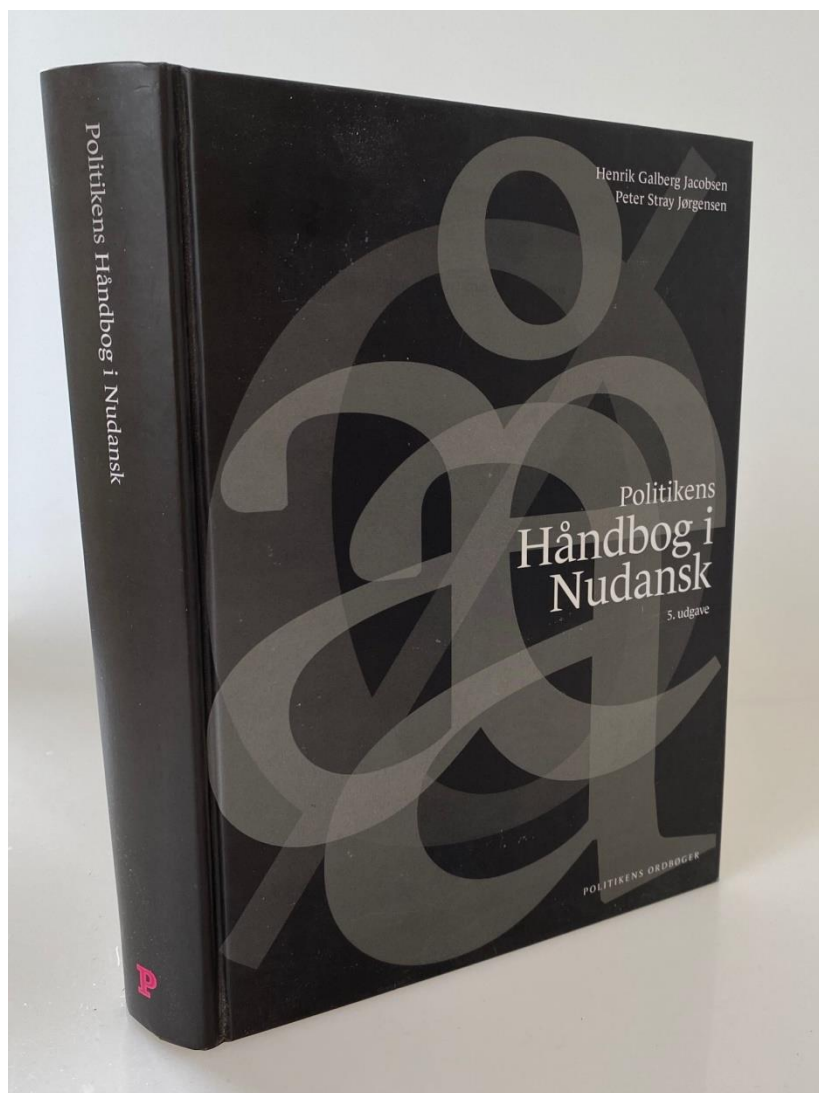
I tilfælde af forskellige vurderinger

- I langt, langt de fleste tilfælde er der stor enighed og i øvrigt et godt og konstruktivt samarbejde
- I tilfælde af større uenighed (sjældent) vil jeg uddybe mine argumenter, men også lytte meget aktivt til eksaminators vurderinger. To læsere lægger ofte vægt på forskellige kvaliteter i præstationen
- Derefter vil jeg mere detaljeret:
 - Sammen med eksaminator sammenholde studieordningens bedømmelseskriterier med opgaven
 - Og sammenholde karakterskalaens formuleringer med opgavens niveau

Andre regler

- Du må kun bedømme præstationen (ikke forholde dig til evt. oplysninger om vejlederkonsultation, tilstedeværelse, private problemer eller lignende)
- Du må aldrig lade dig påvirke af udseende, stemme, køn, alder eller andet – og du skal kalde til orden, hvis eksaminator lader sig påvirke heraf (kan være ubevidst)
- **Husk** at udfylde censorindberetningskemaet, det gør eksaminator også. Vi tager din evt. kritiske indberetning alvorligt, og universitetet tager action, samt bruger feedback i deres videre kvalitetsarbejde. En indberetning kan også være ros for en god faglig videreudvikling, et højt niveau hos de studerende osv.
- Iagttage decorum (værdighedskravet)
- Opbevare noter i mindst ét år – herefter makulere dem sikkert

Nogle forslag til videre læsning

God og ultrakort introduktion til opgaveskrivning findes i den uundværlige:

Henrik Galberg Jacobsen og Peter Stray Jørgensen: Politikens Håndbog i Nudansk.

Slå op under Skriftlige opgaver.

Nogle forslag til videre læsning

International Virksomhedskommunikation Vejledning i akademisk opgaveskrivning

Vejledningen er primært baseret på Lotte Rieneckers og Peter Stray Jørgensens bog *Den gode opgave*, Samfundslitteratur 2012. For yderligere uddybning af emnet henvises til denne bog samt til litteraturlisten sidst i materialet.

Om akademisk skrivning

Roskilde Universitet skriver på hjemmesiden følgende om akademisk skrivning:

"Akademisk skrivning bruges til at dokumentere videnskabeligt funderede undersøgelser og problemstillinger. Akademisk skrivning er kendetegnet ved at være problemorienteret og vidensudviklende. Det vil sige, at formålet med akademisk skrivning er at skabe ny viden til brug i det fagfællesskab, forskeren eller den studerende tilhører. Typisk udvikles denne nye viden på baggrund af eksisterende viden i andre akademiske tekster, der bygger på andre akademiske tekster, der bygger på andre akademiske tekster, osv. Man kan sige, der er tale om en form for videnskabelig 'inter-tekstualitet', hvor den viden, der skrives om, indgår i et kontinuerligt netværk af vidensudveksling og vidensudvikling.

Kildehenvisninger er altså sikkerhed for, at den formidlede viden står på et solidt metodisk grundlag. Derfor står arbejdet med andre akademiske tekster, som vi kalder kilder, centralt i akademisk skrivning. Og derfor er det også unikt for akademisk skrivning at have henvisninger til disse kilder i form af formaliserede referencer. Det skyldes, at alle udsagn og påstande skal kunne efterprøves. Det skal fremstå klart i teksten, hvem der siger hvad og hvornår."

Universitetsopgaver som genre

Mange tror fejlagtigt, at der bliver en universitetsopgave ud af det, blot man sværter opgaven til med en masse fagudtryk og fremmedord. Det er ikke tilfældet. Sproget er selvfølgelig ikke uvæsentligt. Det vender jeg også tilbage til senere i vejledningen. Men allerførst så er det meget vigtigt helt grundlæggende at forstå, hvilken genre universitetsopgaver er, og hvordan denne genre adskiller sig fra andre genrer, så afhandlingen ikke blive ret genre mismask, som ikke vil blive anerkendt af fagfællerne. Genrer har først og fremmest at gøre med, hvilket formål teksttypen skal opfylde.

Lotte Rienecker og Peter Stray Jørgensen skelner mellem følgende genrer:

Undersøgende tekster:

- Universitetsopgave: En faglig undersøgelse af et fagligt problem ved hjælp af faglige teorier og metoder.
- Essay: Den personlige undersøgelse af et almenmenneskeligt problem.

Glimrende vejledning i at skrive opgaver i kommunikationsfagene:

Flemming Smedegaard: Vejledning i akademisk opgaveskrivning.

19 overkommelige og velskrevne sider, der er en sammenfatning af Lotte Rieneckers og Peter Stray Jørgensens bog *Den gode opgave*. Hentes artiklen gratis på:

[file:///C:/Users/Finn/Downloads/Vejledning%20i%20akademisk%20opgaveskrivning%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Finn/Downloads/Vejledning%20i%20akademisk%20opgaveskrivning%20(2).pdf)

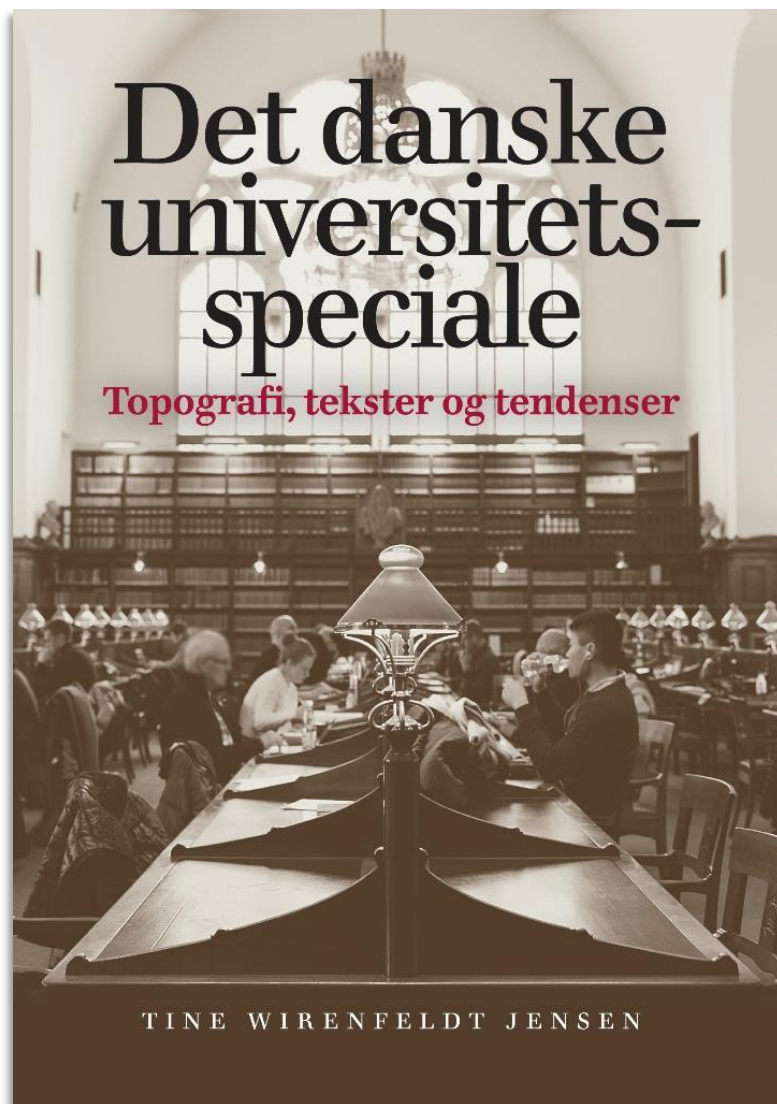
Nogle forslag til videre læsning

Standardværket om den gode opgaver er:
Lotte Rienecker og Peter Stray Jørgensen:
Den gode opgave. Håndbog i opgaveskrivning på videregående uddannelser. Samfundslitteratur. 6. udg. 2022. Over 430 sider.

Se supplerende materiale på samfundslitteratur.dk/dgo

Nogle forslag til videre læsning

Det videnskabelige hovedværk om specialer, bearbejdet ph.d.-afhandling fra 2016:

Tine Wirefeldt Jensen: Det danske universitets-speciale. Topografi, tekster og tendenser. Aarhus 2018.

Se også andre, kortere udgivelser af Tine Wirefeldt Jensen.

God at få forstand af.